

RUPERTI

ABBATIS TRIV-

TIENSIS, VIRI VNDECVNQVE

doctissimi, summiq; inter ueteres Theologi, Libri

XLII. de operibus sanctæ Trinitatis, cum

luculentissimis capitulorum argumen-

tis, cunctisq; scripturarum locis,

nunc demum diligenter reco-

gniti & pristinæ integri-

tati restituti.

III. primi Commentariorum Libri, Patri in diuinis attribuuntur:

XXX. subinde, Filio: Reliqui uero IX. sancto Spiritui.

Librorum ordinem ac numerum, uersa indicabit pagella.

Coloniæ, excudebat MELCHIOR NOVESIANVS,
Anno à CHRISTO nato, M. D. XXXIX.

geli, & neminē (inquit) per uiam salutaueritis. Nam reuera quasi per uiam salutant, qui uerbum dei, quod ore decantant, auditoribus proficere non desiderant.

¶ De eo quod ait: Deus eduxit eum de Aegypto, cuius fortitudo similis est Rinocerotis, & cæteris quæ secunda benedictione dixit. Cap. XX.

Non est (inquit) deus quasi homo, ut mentiatur & cætera. Tanquàm diceret: Veni ego in alterum locum, sed non inueni alteratum deum. Semel posuit uerbum in ore meo, quod mutari non patitur, quandoquidem omnis homo mendax, & omnis filius hominis mutabilis est, sed non itidem deus mentitur, non similiter à sua sententiã mutatur. [Ad benedicendum adductus sum, benedictionem prohibere non ualeo. Non est idolum in Iacob, non uidetur simulachrum in Israel. Dominus deus eius cum eo est, & clangor uictoriæ regis cum illo. Deus adduxit eum de Aegypto, cuius fortitudo similis est Rinocerotis. Non est augurium in Iacob, nec diuinatio in Israel. Temporibus suis dicitur Iacob, & Israel quid operatus sit deus. Ecce populus ut læna confurget, & quasi leo orietur. Non accubabit, donec deuoret prædam, & occisorum sanguinem bibat.] Quasi uinctum & catenatum audimus Prophetam, raptos ueritatis argenteos ore inuito per singula uerba proferentem. Ad bñdicendum (inquit) adductus sum, uidelicet ligatus ab illo qui benedictionum omnium solus arbiter est. Benedictionem prohibere uolo, prohibere nõ ualeo. Quid igitur? Inuitus benedicam, non sponte benedictiones canam. Non est idolum in Iacob. Non uidetur simulachrum in Israel. Sed quid? Dominus deus eius cum eo, cum eo (inquit) tanquàm cum uxore uir zelator, prohibens adulterium idolorum, procul extrudens mœchiam simulachrorum. Et nequãdo uacet, quasi absente uiro cum idolis uel simulachris per nocturnum mœchari silentium. Clangor (inquit) uictoriæ regis in illo est. Clangor uictoriæ regis, zelatoria uox est dicentis, à mō Exo. 26 te Sinai cum clangore buccinæ uehementius perstreptentis. Non habebis deos alienos coram me, non facies tibi sculptile. & cætera. Quo iure, quo debito solus ille uult uti quasi lege maritali? Deus (inquit) adduxit eum de Aegypto. Nempe causa iusta, causa legitima est. Eduxit hanc gentem de Aegypto, in manu forti, in brachio extento, pepigitq; fœdus cum ea, in asperione sanguinis super cunctis sermonibus suis. Cuius rei memor ipse in Ezechiele Prophetã dicit: Transies per te uidi te conculcari in sanguine tuo & dixi Ezech. 15 tibi, cum esses in sanguine tuo, uiue. Ac deinceps: Et transiui per te, & uidi te, & ecce tempus tuum tempus amantium. Et expandi amictum meum super te, & operui ignominiã tuam, & iuravi tibi, & ingressus sum pactum tecum, ait dominus deus. Et facta es mihi, & laui te aqua, & cætera. Igitur non est nec esse licet, in Iacob Idolum, nec uidetur, nec uidere licet simulachrum in Israel, non (inquam) est nec esse debet augurium in Iacob, nec diuinatio in Israel. Quare? Quia deus adduxit eum de Aegypto, inquit. Et cõtinuo: [Cuius (ait) fortitudo similis est Rinocerotis:] Parua dictione sensum magnificum subintelligere licet. Rinoceros, animal est unicomne, Græcè sic dictũ, quod habeat cornu in nare, id est, super narem in fronte: tantæ fortitudinis, ut à nemine uinci: tantæ ferocitatis, ut à nemine contingi possit. Solummodo puellæ uirginis (ut aiunt Physici) blanditias admittit, trahitur odore uirginitatis, puellamq; cũ in agro adesse persenserit, ultro expetit, caput reclinat, blandoq; sinu gratanter indormit. Illic à uenatore comprehensus cõfoditur, fitq; arte quod nullis conitare potuit uiribus. ¶ Hoc respiciens propheticus spiritus, cuius, inquit, uidelicet dei fortitudo similis est Rinocerotis. Hoc plane tã uerũ quãmpium est. Fortissimus nanq; spirituum deus, uelut unicornis. i. potētia singularis deus in comprehensibilis, deus inuictæ uirtutis, postquã populu illũ de Aegypto eduxit, uirginis tractus est odore uteri, uirginem expetit, uirginis pudoris claustris inelusus est. Ex eo tantũ cõprehendi potuit, & occidi. Igit fortitudo eius similis est Rinocerotis. Temporibus suis dicit Iacob & Israel, quid operatus sit deus, id est, cũ tempus fuerit, p̄dicabitur uero Iacob, & uero Israeli, quid adducendo hunc populum de Aegypto, significauerit deus, uel unde fortitudo eius similis Rinocerotis, recte dicatur: Ecce populus ut læna confurget, & quasi leo orietur. Non accubabit, donec deuoret p̄dam, & occisorũ sanguinẽ bibat. Et hoc quidem secundũ literã ad prælia eiusdem populi referri potest, quia dicit Iosue transito Iordane ut læna confurrexit, & quasi leo ortus est, nec ante accubuit in terra p̄missionis, donec deuoraret p̄dam, donec hostiũ sanguinẽ funderet. Verũ melius atq; certius ad illa tempora refert, quibus (ut nũc ait) dicit Iacob & Israel, quid operatus sit deus. Ecce cõ ubi Rinoceros ille fortissimus ad mortẽ crucis de uirginis sinu deductus est, populus eius ut læna confurrexit, nã ipse princeps ex mortuis refurgens q̄si leo Gene. 49 ortus est secundũ p̄phetiã Iacob, dicentis: Catulus leonis Iuda; ad prædã filii mi ascendisti,

MM ij requiescens

requiescens accubisti ut leo, & quasi leona & cætera. Igitur non accubabit (inquit) donec deuoret prædã, & occisorum sanguinem bibat, per metaphoram, per leonem fortissimũ Christi & Apostolorũ eius feruidam uirtutem exprimens, qui non quieuerit, donec diabolum mudi principẽ, quẽ p̄ semetip̄m Christus apud inferos quasi leo debellauerat, ipsi p̄ totum mundũ discurrentes, quasi leona antiquis templorum sedibus protraherent.

¶ De his quæ tertia benedictione dixit, canens de semetip̄so, dixit homo cuius obturatus est oculus & c. Et quæ sit spiritualiter pulchritudo tabernaculorum Israel.

Cumq; uidisset Balaam, quod placeret domino, ut benediceret Israeli, nequaquam abiit ut antea perrexit, ut augurium quæreret. Sed dirigens contra desertum uultum suum, & eleuans oculos, uidit Israel in tētorijs commorantem per tribus suas. Et irruente in se spiritu dei, assumpta parabola, ait: Dixit Balaam filius Beor, dixit homo cuius obturatus est oculus, dixit auditor sermonum dei, qui uisionem omnipotentis intuitus est, qui cadit, & sic aperiuntur oculi eius. ¶ Cum (inquit) uidisset, cum experimento didicisset, quod constanter placeret domino, ut benediceret, quippe qui & dixerat, non est deus quasi homo ut mentiatur, nec ut filius hominis ut mutetur: spe perditã, qua post suam cupiditatem habebat, non abiit, ut ante perrexit, ut augurium quæreret. ¶ Auguriũ quasi augurarium, id est, garritus auium, unde fanatici, futura explorare consueuerunt, non quod oraculum dei dici debeat augurium, sed quia sic dici debuit in talis prophetæ tamq; cupidi consultoris despectum. Dixit, homo (inquit) cuius obturatus est oculus, & cætera. Magnum ac præclarum est, auditorem sermonum dei esse: uerũtamen malum ac peruersum est, obturatum oculũ habere. Item pulchrum ac honorificum est, uisionem omnipotentis intueri, sed rectus ac legitimus debet esse ordo intuenti. At ille perversum exposuit ordinẽ, p̄tinus dicẽdo: Qui cadit, & sic aperiuntur oculi eius. Hoc nisi dixisset, duo p̄dicta, cuius obturatus est oculus, & qui uisionem omnipotentis intuitus est, contraria uel repugnantia sibi uiderentur. Nunc autẽ planum intellectu fit, quia per propheticam quidem scientiam auditor sermonum dei est, & uisionem omnipotentis intuitus est, sed per auaritiã cor cæcatum habet, & in cupiditatem quidẽ cadit, sed sic tamen apertos oculos habet, unde nec excusationem habet de casu, uel peccato suo. Quid talis homo dixit? [Quam pulchra tabernacula tua, o Iacob, & tentoria tua Israel, ut ualles nemorosæ, ut horti iuxta fluuios irrigui, ut tabernacula quæ fixit dominus, quasi cedri propter aquas.] Et secundum historicam quidem castrorum positionem superius descriptam, pulchra erant tabernacula Iacob, sed quia sermones dei sunt, quia uisio omnipotentis est, tabernaculorum spiritualis Iacob, spirituale hic intelligamus pulchritudinem. Verũ Israel ac spiritualis Iacob peregrinans in seculo præsentis, tabernacula sunt religiosi, & secundũ disciplinã Christi bene dispositi ordines, ordines cõiugatorũ, cõtinẽtiũ, uiduãrũ, atque uirginum, secundum utruq; sexũ. Hæc plane tabernacula singula in suo proposito pulchra sunt. Et quam pulchra tabernacula, quam pulchra tentoria? Ut ualles (inquit) nemorosæ, ut horti iuxta fluuios irrigui, & cætera. Hæc ex alijs scripturæ locis ita esse perspicuum est. In Esaia dominus derelictæ quondam gẽtilitati, spiritualium uirtutum merita tanquam deserto arbuscula promittens: Dabo (inquit) in solitudine cedrum, & spinam, myrtum, & lignum oliuæ. Ponam in deserto abietem, ulmum & buxum simul, ut uideant, & sciant, & recogitent, & intelligant pariter. Ergo pulchra tabernacula ut ualles nemorosæ. Item: Et eris quasi hortus irriguus, & sicut fons aquarum, cuius non deficiet aqua. Et in Cantico: Hortus conclusus, fons signatus, fons hortorum, puteus aquarum uiuentium, quæ fluunt impetu de libano. Ecce pulchra tabernacula, ut horti, iuxta fluuios irrigui. Et Psalmista cum dixisset: Rigans montes de superioribus suis, & cætera, continuo subsecutus: Saturabuntur (inquit) ligna campi, & cedri libani quas plãtauit. Ergo pulchra tabernacula, ut cedri propter aquas, uidelicet in quibus aues nidificant, quarum abundantia, cum sint diuites homines, pauperum inopiam supplet.

¶ Prophetia de Christo ab eo quod ait: Fluet aqua de situla eius, & quod ait:

Cineo Assur enim capiet te.

Caput. XXII.

Fluet aqua de situla eius, & semen illius erit in aquas multas. ¶ Quæ est situla eius? Imo quæ est aqua eius? Aqua eius aqua uiua eius, sancta est scriptura ad quam per prophetã inuitans dicit: Omnes scientes uenite ad aquas. i. oēs diligentes, omnes quæretes deum, sanctas legite scripturas. Hæc aqua, Israelitici est aqua populi, illi namq; credita sunt eloquia dei. Quæ ergo est, & situla eius, nisi Christus eius. Nam per situlã aqua hauritur, & per Christum sancta scriptura aperitur. Imo ab illo sitis excitat, ut hæc aqua desideretur, ab

Esa. 41

Ibidem. 58

Cant. 4

Psal. 103

Esa. 55

tur, ab illo sensus aperitur, ut scripturæ intelligantur. Fluet igitur aqua de situla eius, id est, uera manabit intelligentia scripturarum de Christo eius. Quid deinde? Et semen (inquit) illius erit in aquas multas. Quod est aqua de situla eius, hoc est, aquarum multitudo de semine illius. Nam semen eius, semen patris eius Abraham, est Christus. Hoc semen illius erit in aquas multas, id est, hoc semen fundet aquas multas. Bibendo experti sumus, quod uere in aquas multas, sit semen illius. Qui in me credit (inquit) flumina de uentre eius fluent aquæ uiuæ. Item: Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in uitam æternam. Hoc (inquam) gratia eius bibendo experti sumus, ecce enim, de hac situla, quæ est Christus ipse, multa sancti spiritus in una ecclesia, dona percepimus, multa & largissima scripturarum fluenta possidemus. [Tolletur propter Agag rex eius, & auferetur regnum illius.] Hoc ita impletum est. Saul rex eius, scilicet, Israel fuit, contra uoluntatem domini expetitus, dicentis ad Samuelem: Audi uocem populi in omnibus quæ loquuntur tibi, non enim te abiecerunt, sed me. Hinc præcepit Samuel ex ore domini. Vade & percute Amalech, & demoli re uniuersa eius. Nō parcas ei, sed interfice à uiro usque ad mulierem, & paruulum atque lactentem. At ille percussit quidem Amalech, sed pepercit Agag regi Amalech. Vniuersa quæ pulchra erant, di sperdere noluit, quicquid uero uile fuit, & reprobum, hoc demolitus est. Factum est autem uerbum domini ad Samuel, dicens: Pœnitet me quod constituerim Saul regem, quia dereliquit me, & uerba mea opere non impleuit. Ac deinceps: Imple cornu tuum oleo, & ueni, ut mittam te ad Isai Bethlehemitem, prouidi enim in filiis eius mihi regem. Hoc (inquam) quod dixit, iste cadens, & cætera, a pertos habens oculos, tolletur propter Agag rex eius, & auferetur regnum illius, subauditur, nō Israel, sed eiusdem regis eius, ut nullus regnet de posteris illius. Sed qd in tali tantoq; negotio regis huiusce meminit spiritus propheticus? Videlicet ut astrueret, quod præter Deum eius nemo iure sit rex eius. Nam hoc est, quod subiungit protinus. [Deus eduxit illum de Aegypto, cuius fortitudo similis est Rinocerotis.] Ut (inquam) astrueret, quod præter deum eius, nemo iure sit rex eius. Hoc in illo dixit spiritus domini. Iuxta quod ipse deus cum dixisset ad Samuel: Non enim te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos, addidit continuo: Iuxta omnia opera sua quæ fecerunt à die qua eduxi eos de Aegypto usq; ad diem hanc sicut de reliquerunt me, & seruierunt dijs alienis, sic faciunt etiam tibi. Igitur cum dixisset: Tolletur propter Agag rex eius, & auferetur regnum illius, continuo ut astrueret, quod nec unquam debuisset ille esse rex eius, sed solus deus, deus (inquit) eduxit eum de Aegypto, cuius fortitudo similis est Rinoceroti similem, de uirginis sinu factum comprehensibilem, ductumq; ad mortem reliquerunt, hostesq; illius facti sunt, alium recepturi sunt, id est, Antichristum, cuius in typum Saul expetierunt. [Deuorabunt (inquit) gētes hostes illius, ossaq; eorum confringent, & perforabunt sagittis.] Hodie nanq; nos gentes, illos tales hostes eius deuoramus, ita ut nemo illorum audeat extollere caput confringentes ossa, id est, quæ fortes putantur rationes eorum, & perforantes sagittis ueritatis. Nam quot quot sumus uerbo ueritatis instructi, atq; ad reddendam rationem de fide parati, recte dicimur sagittarij domini, sagittarij potentis, cuius uerba in nobis sagittæ sunt acutæ, cum carbonibus desolatorijs. [Accubans dormiuit ut leo & quasi leæna quam suscitare nemo audebit.] Hoc & Iacob patriarcha eodem quidem spiritu, sed meliori mentis statu prædixit, ut supra dictum est. Interemptus in ligno, iacuit in sepulchro, dormiuitq; ut leo rugiens apud inferos, & in Apostolis suis, imo in tota ecclesia sua, orbem uniuersum prædatus est, quasi leæna, quæ suscitare (inquit) nemo audebit, cui resistere nemo poterit. [Qui benedixerit tibi, erit ipse benedictus, & qui maledixerit tibi in maledictione reputabit.] Hoc luce est clarius, quia qui benedicit Christo & sancto populo eius, particeps erit benedictionis eius, dicētis: Venite benedicti patris mei, percipite regnū qd uobis paratum est ab origine mūdi, & econtra qui blasphemias irrogat, maledictus erit in aduentu eius, dicētis: Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius.

Iohan. 7
Ibidem. 4

Saul rex
1. Reg. 8
Ibidem. 29

1. Reg. 8

1. Petri. 3
Psal. 119

Gene. 19

Matt. 25

¶ Quid intenderit, dicendo: Veruntamen pergens ad populū meū dabo consilium, quid populus tuus faciat populo huic, addiderit extremo tempore. Caput XXIII.

Veruntamen pergens ad populum meum, dabo consilium quid populus tuus populo huic faciat extremo tempore.] Quale cōsiliū dederit iste cadens a pertis oculis, uel cur extremo tempore dixerit subsequētib; factis apparebit. [Dixit homo eius obturatus est oculus eius, dixit auditor sermonum dei, qui nouit doctrinam altissimi, &